

On aika tehdä oikeat arviot

Kiitän tutkija Juha Joonaa erinomaisen valaisevasta kirjoituksesta (LK 11.5.2008). Muutama tarkentava kommentti lienee kuitenkin paikallaan. Toisen maailman jälkeen olosuhteet Suomessa olivat vakiintumassa; nouseva saamelaisoppineisto ymmärsi, että saamelaiskulttuurille oli saatava vahva peruste. Sitä ryhdyttiin hakemaan oikeushistorian tutkimuksesta. Yleistä ilmapiiriä leimasi suuri visio muun muassa historiatieteiden systemaattisesta hyödyntämisestä saamelaisten asian ajamisessa. Saamelaiskäräjistä tuli sittemmin laajamittaisen saamelaisten maa- ja oikeushistoriaan liittyvän tutkimuksen käynnistäjä Pohjoismaissa. Saamelaiskäräjien tuli varmistaa, että tutkijat tutkisivat oikeita asioita ja että tulokset siirtyisivät mahdollisimman kivuttomasti saamelaisparlamentin käyttöön. Maa-oikeustutkimuksessa tiivis yhteistyö saamelaisten poromiesten ja -politiikkojen kanssa takaisi myös vastakkaissuuntaisen vuorovaikutuksen; nöyrä tieteenharjoittaja omaksuisi saamenkansan syvällistä osaamista ja viisautta. Näin kuviteltiin päästävän eroon muutosvastaisista tutkijoista ja poliitikoista.

Tutkimuksen vaarallisin vaikutte oli porolappalaisen näkökulman ylikorostuminen, erityisesti valikoivan faktan takia. Näin historian jatkumo ohitettiin tietoisesti. Oli päästy siihen mitä oli tutkimukselta alun perin oli lähdetty hakemaan: kaikki riippui nyt tulkinnoista ja tulkitsijoista. Saamelaiskäräjät oli tietoisesti antanut auktoriteetin tutkijalle, jonka faktat eivät kuitenkaan ole loppupeleissä osoittautuneet luotettaviksi, aivan kuten Oulun ja Lapin yliopiston tutkijat ovat osoittaneet.

Saamelaiskäräjien tukemaa maa-oikeustutkimusta on leimannut tieteellisten tosiasioiden heikko hallinta ja vahva usko omiin spekulatiivisiin johtopäätöksiin. Empiiristä tukea saatiin valikoivasta arkisto- ja asiakirja-aineistosta. Saavutusten olemattomuus annettuihin lupauksiin on johtanut vakavaan uskottavuuskriisiin. Saamelaiskäräjien suurin synty ei kuitenkaan ole ollut se, että se pyrki edistämään huonoa tutkimusta, vaan se että se pyrki estämään kaiken muun asiaan liittyvän tutkimuksen ja tiedon tuottamisen.

Kysynkin, onko kenenkään edun mukaista jatkaa julkisuudessa väittelyä asioista, jotka on moneen jo todettu tosiasioiden vastaisiksi. Pitäisikö jo vihdoinkin asettaa kansainvälisistä asiantuntijoista koostuva totuuskomissio arvioimaan tutkimuksen tilaa?

Jouni Kitti

entinen saamelaispoliitikko

Saamelaiskäräjien

suurin synty ei ole ollut se, että se pyrki edistämään huonoa tutkimusta.

LK15.5.08